

ผลของการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่ ในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

Effects of The Potential Development of Knowledge and Smoking Refusal Skills Among Elementary School Students

พัชรภรณ์ ไชยสังข์¹ อนุสรณ์ เน้นอุดร² ยชญ์วินทร์ จรรย์บุรุษ² รัชพร ฐิธูปทอง² ชรริน ขวัญเนตร^{*3}

Phatcharaphan Chaiyasung Yodrawin Jornburom Anuson Nanudon

Rutshaporn Chaitoophong² Chararin Kwannate^{*3}

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

¹Faculty of Nursing, Kasetsart University, Bangkok, Thailand 10900

²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

²Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathumthani Thailand 12110

³คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร 10700

³Faculty of Nursing, Suan Dusit University, Bangkok 10700

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่ในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย 2) แบบทดสอบความรู้เรื่องพิษภัยจากบุหรี่ และ 3) แบบประเมินทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายมีความรู้ เรื่องพิษภัยบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพด้านความรู้, ทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่, นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The purpose of quasi-experimental research is to study the effects of the potential development of knowledge and smoking refusal skills among elementary school students of Innovation Demonstration School as a sample of 71 students by purposive sampling. The research instruments include: 1) the potential development among elementary school students, 2) test of knowledge about harm of cigarette, and 3) assessment of refusal skills when persuaded to try smoking. The data are analyzed by using descriptive statistics and Paired t-test.

ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

Corresponding Author: *E-mail: chararinp21@gmail.com

วันที่รับ (received) 17 ต.ค. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ 15 พ.ย. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 19 พ.ย. 2566

The research results show after the experiment that elementary school students have knowledge about harm of cigarette and refusal skills when persuaded to try smoking, which are significantly higher than before the experiment ($p < .05$).

Keyword: The Potential Development of Knowledge, Smoking Refusal Skills, Elementary school students

บทนำ

การสูบบุหรี่มีผลกระทบต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุในการเกิดโรค ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคหลอดเลือดสมอง เบาหวาน และมะเร็ง¹ และยังเป็นสาเหตุทำให้เสียชีวิต ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคในหลายระบบ และมีผลกระทบของควันบุหรี่ต่อสุขภาพเด็กในอีกหลายด้าน ได้แก่ การเจริญเติบโตล่าช้า สัมพันธ์กับกลุ่มอาการเสียชีวิตกะทันหัน ในทารก โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด พฤติกรรมและกระบวนการรู้คิด เป็นต้น²

ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2564 การลดลงของอัตราการสูบบุหรี่ของคนไทยมีการชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2564 จากผลการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 57 ล้านคน พบว่ามีผู้สูบบุหรี่ร้อยละ 17.40 เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่จำนวน 1-10 มวนต่อวัน โดยจะสูบบุหรี่โรงงาน และ บุหรี่มวนเอง ร้อยละ 56.5 และ 46.4 ตามลำดับ และยังคงพบเห็น ได้กลิ่น และพบกันบุหรี่ภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.8 ในปี พ.ศ. 2558 เป็น 14.7 ในปี พ.ศ. 2564 โดยการสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.3 เป็น 8.1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย³

จากการศึกษาพฤติกรรม การสูบบุหรี่และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 229 คน พบว่า ร้อยละ 25.33 เคยสูบบุหรี่ และร้อยละ 3.90 ยังสูบบุหรี่ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบครั้งแรก คือ 9 ± 1.44 ปี เกิดจากความอยากรลอง และสูบบุหรี่ตามเพื่อน โดยส่วนใหญ่ได้บุหรี่ยี่ห้อแรกจากเพื่อน ร้อยละ 46.55 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องอันตรายของบุหรี่ และรับรู้ความสามารถตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 54.15 และ 70.30 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เพศชาย การกระทำในสิ่งที่พ่อแม่ห้ามประจำ

การไม่ได้อยู่อาศัยกับพ่อแม่ ความรู้สึกอยากทำตามเมื่อเห็นคนใกล้ชิดสูบบุหรี่หรือเห็นภาพการสูบบุหรี่จากสื่อ และรับรู้ความสามารถตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับไม่ดีและปานกลาง⁴

จากการวิจัยโดยใช้โปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 121 โรงเรียนของประเทศเนเธอร์แลนด์ จากการศึกษาติดตามการสูบบุหรี่ในช่วงเวลา 1 ปี ต่อมาหลังจากสิ้นสุดโปรแกรมพบว่ากลุ่มทดลองมีความตั้งใจจะไม่สูบบุหรี่ ($\beta = 0.13$, 95% confidence interval = 0.01–0.24) และเริ่มสูบบุหรี่น้อยกว่ากลุ่มควบคุม (odds ratio = 0.59, 95% confidence interval = 0.35–0.99) โดยที่กลุ่มทดลองมีจำนวนเด็กที่สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.5 เป็น 3.6 ขณะที่กลุ่มควบคุมมีจำนวนเด็กที่สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.2 เป็น 6.5 จากผลการวิจัยแสดงว่า การใช้โปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาสามารถป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยนี้ได้⁵

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพด้วยการให้ความรู้เรื่องพิษภัยจากบุหรี่ และฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเป็นวัยที่สามารถอ่าน เขียน เข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลอย่างง่ายได้ ทำให้เด็กมีความรู้ และอาจช่วยให้เด็กสามารถปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ เมื่อเด็กห่างไกลและปลอดภัยจากบุหรี่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของเด็กในอนาคต ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตปกติและปราศจากโรคที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ นอกจากนี้ยังช่วยลดผลกระทบต่อระบบสุขภาพ และลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาโรค เนื่องจากเด็กมีสุขภาพที่ดีไม่มีโรค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ด้านความรู้พิษภัยจากบุหรี่ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ โดยใช้แนวทางการพัฒนาศักยภาพ

บุคลากร (เพื่อนที่ปรึกษา) เพื่อดำเนินงานสถานศึกษาปลอดบุหรี่แบบบูรณาการ ของกระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค⁶ ดำเนินการโดยการพัฒนาด้วยการให้ความรู้ และฝึกทักษะ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ ซึ่งสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแสดงตามรูปภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
ระยะที่ 1 การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยจากบุหรี่ทุกรูปแบบ
ระยะที่ 2 ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่

ตัวแปรตาม

1. ความรู้เรื่องพิษภัยจากบุหรี่ ทุกรูปแบบ
2. ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิดกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง ระยะเวลาก่อนเก็บข้อมูลช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ซึ่งเลือก Test family เป็น t-tests หลังจากนั้น เลือก Statistical test เป็น matched pairs และเลือก Type of power analysis เป็น A Priori: Compute required sample size, given α , power, and effect size, effect size 0.3 ในการกำหนดขนาดของตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์อำนาจทดสอบ (Power analysis and Sample size) ได้กำหนดค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ตาม⁷ กำหนดไว้ในการวิเคราะห์เพื่อให้มีอำนาจทดสอบ .80 (Power of test) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 71 คน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ยินดีสมัครใจและเต็มใจในการเข้าร่วมการวิจัย โดยผู้ปกครองลงนามในเอกสารยินยอมด้วยความสมัครใจ และนักเรียนประถมศึกษาชั้น 5-6 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมลงนามในเอกสารยินยอมด้วยความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครบทุกขั้นตอน

ตอบคำถามในแบบทดสอบความรู้ และแบบประเมินทักษะครบทุกข้อ เกณฑ์การคัดออก ดังนี้ มีปัญหาสุขภาพ หรืออาการเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการรักษาระหว่างการเข้าร่วมการวิจัย และตอบคำถามในแบบทดสอบความรู้ และแบบประเมินทักษะไม่ครบทุกข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายซึ่งได้พัฒนามาจากการสร้างเสริมทักษะการปฏิเสธและป้องกันนักสูบหน้าใหม่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา⁸ มีกิจกรรม 2 กิจกรรม ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ จำนวน 1 ครั้ง 1 ชั่วโมง มีบอร์ดให้ความรู้ติดในโรงเรียน

กิจกรรมที่ 2 ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ทุกชนิด และฝึกปฏิบัติร่วมกัน ด้วยกรณีศึกษา แสดงบทบาทสมมติ จำนวน 2 ครั้ง 2 ชั่วโมง โดยมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีบอร์ดให้ความรู้ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ทุกชนิดติดในโรงเรียน

2. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี มีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ และการมี

พฤติกรรมสูบบุหรี่ จำนวน 6 ข้อ

3. แบบทดสอบความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดความรู้ท้ายบท12 จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ตอบถูก ได้ 1 ตอบผิดได้ 0

4. แบบประเมินทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทักษะการปฏิเสธและป้องกันนักสูบหน้าใหม่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา⁸ ปรับเนื้อหาของข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 12 ข้อ ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับแบบ Likert

คุณภาพของเครื่องมือวิจัย หาความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) ได้เท่ากับ 0.92 หาค่าความเที่ยงโดยนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบความรู้ได้ค่า KR เท่ากับ 0.88 ส่วนแบบประเมินทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.90

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย (Certificate of Approval: COA) หมายเลข RMUTT_REC No.73/660 ให้การรับรองเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2566

วันหมดอายุใบรับรองวันที่ 11 กันยายน 2567 มีคำอธิบายการพิทักษ์สิทธิในการเข้าร่วมวิจัย ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย และผู้ปกครองลงนามยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย ตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ซึ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยครั้งนี้ได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการเรียน ผลการเรียน และผลการสอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงบรรยาย หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired t-test กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.14 อายุมากที่สุดอยู่ที่ 12 ปี ร้อยละ 35.21 ระดับชั้นปีมากที่สุดอยู่ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 33.80 ส่วนใหญ่ไม่มีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ ร้อยละ 70.42 ส่วนใหญ่เคยการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่จากการให้สุศึกษาจากนักศึกษาพยาบาลร้อยละ 36.61 และไม่เคยมีพฤติกรรมสูบบุหรี่ทั้งหมด

2. ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่

ตาราง เปรียบเทียบความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่และและทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย (n = 71 คน)

ตัวแปร/ ระยะ	M	SD	t	p-value
ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่				
ก่อนการทดลอง	5.32	3.24	-6.95	>.05
หลังการทดลอง	8.66	3.16		
ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่				
ก่อนการทดลอง	40.42	5.12	-10.78	>.05
หลังการทดลอง	53.91	7.27		

*p-value < .05

จากตาราง ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายมีความรู้เรื่องภัยบุหรี่และมีทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. หลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศักยภาพ นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายมีความรู้สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากช่วงกิจกรรมการให้ความรู้ นักวิจัยได้จัดให้นักศึกษาพยาบาลเป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่มและมีการทบทวนซ้ำ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเรื่องพิษภัยจากบุหรี่ เพิ่มการจัดบอร์ดให้ความรู้ไว้ในที่นักเรียนผ่านและอ่านสามารถทวนได้ ทำให้นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัย¹⁰ ที่วัดความรู้ในแกนนำนักศึกษาในการให้คำปรึกษาเรื่องการเลิกบุหรี่ทางออนไลน์ พบว่าการให้ความรู้ซ้ำๆ จนทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและสามารถให้ความรู้แก่ผู้รับบริการได้ และมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. หลังเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายมีทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการปฏิเสธและป้องกันนักสูบหน้าใหม่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา⁸ ร่วมกับการใช้แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากร (เพื่อนที่ปรึกษา) เพื่อการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดบุหรี่แบบบูรณาการของกระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค⁶ ที่มีการเสริมทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่มีขั้นตอนการสอน ทั้งทฤษฎีและฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จากกรณีศึกษาการแสดงบทบาทสมมติช่วยเพิ่มทักษะให้นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายได้

ดังนั้น พยาบาลจึงมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลเด็กและวัยรุ่นที่สูบบุหรี่ได้แก่ การคัดกรองและประเมิน การป้องกันการบำบัดรักษา การฟื้นฟู และป้องกันการเสพยา¹¹ เนื่องจากแนวโน้มในการสูบบุหรี่ของเด็กและวัยรุ่นมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง⁶ ทำให้กลายเป็นปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

ผู้บริหารหรือคุณครูที่เปิดเรียนระดับประถมศึกษาควรนำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่นี้ไปใช้สำหรับป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยส่งเสริม และติดตามประเมินผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่ในนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กในอนาคต

2. การนำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ไปใช้ในเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเพิ่มทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองสูบบุหรี่ เป็นการป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่น และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ปราศจากโรคที่สัมพันธ์กับบุหรี่ในอนาคต

References

1. Twardella D, Loew M, Rothenbacher D, Stegmaier C, Ziegler H, Brenner H. The diagnosis of a smoking-related disease is a prominent trigger for smoking cessation in a retrospective cohort study. *Journal of Clinical Epidemiology* 2006; 59(1): 82-9.
2. Tassaneeyarat S, Maneewong S, Rochanapratishtha R, Tadsing S. The Tobacco Smoke and Child Health: Application of the 5A Model in Nursing. *Journal of Health and Nursing Education* 2021; 27(2): 216-25. (In Thai)
3. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center Mahidol University. Situation of tobacco consumption in Thailand 2022. CDMK printing: Bangkok; 2023. (In Thai)

4. Kantaapa T. Factors Related with Smoking of Late Elementary Students in Opportunity Expansion Schools at Kham Muang District, Kalasin Province. Journal of the Office of DPC 7 Khon Kaen 2021; 28(2): 41-52. (In Thai)
5. Crone MR, Spruijt R, Dijkstra NS, Willemsen MC, Paulussen TGWM. Does a smoking prevention program in elementary schools prepare children for secondary school?. Preventive Medicine 2011; 52(1): 53-9.
6. Office of Tobacco Products Control Committee Department of Disease Control. Guidelines for Youth Counselor Potential Development to implementation an integrated Smoke Free Educational Institution. Nonthaburi: Department Of Disease Control (TH); 2021. (In Thai)
7. Cohen J. Uphoff. Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. London: Rural Development Center: Cornell University; 1977.
8. Jaijumnong S, Janroek D, Kaewmoongkun S, Sopa R, Padgratok C, Kasko P. Effectsof New Smokers Prevention Program on Secondary School Students at a School, Phar Nakhon Sri Ayutthaya Province. The 12th NPRU National Academic Conference Nakhon Pathom Rajabhat University; 2020 July 9-10; Nakhon Pathom, Thailand. 2020.
9. Senadisai S, Kalampakron S. Nurse and Health: Nurse and tobacco control. 3^{ed}. Bangkok: Nurse Network on Tobacco Control of Thailand; 2021. (In Thai)
10. Chaiyasung P, Tana P, Sridet R, Wisen N. The efficiency of potential development on knowledge and counselling skills on smoking cessation via online in educational institution among nursing student leaders. Thai Journal of Nursing 2020; 69(1), 36-43. (in Thai)
11. Reangsing C. Caring for Adolescents Smoking: A Challenging Role of Nurses. Journal of The Royal Thai Army Nurses 2013; 14(2), 17-24. (in Thai)